



INTERNACIA LERNEJA ESPERANTO-REVUO

✓ V SUB AÜSPICIO DE ILEI

SEPTEMBRO 1975



3-A JARO N-ro 1 (7)

Karaj geamikoj!

Pasis unu jaro, pasis ankaŭ la dua, kaj JUNA AMIKO ankoraŭ vivas. Dank' al via fidela apogo¹, la redaktistaro riskas² al-iri al la 3-a jar'kolekto, malgraŭ ke inflacio³ kreskas en la tuta mondo kaj, ke pluraj Esperanto-gazetoj staras sur la rando de abismo⁴. JUNA AMIKO ne estas escepto⁵. Ankaŭ ni bezonas fortan sub-tenon.

Ciam ankoraŭ ekzistas landoj, kie multaj junuloj lernas la Internacian Lingvon, sed ĉi tiu ne povas aboni la revuon. Por helpi ilin kaj nian gazeton, necesas urĝe trovi la rimedon⁶ sur landa nivelo. Ni pensas, antaŭ ĉio, pri Pollando.

Fine, ni turnas nin al la instruistoj.

Karaj gekolegoj⁷, vi povas multe helpi al ni! Bon'volu instigi⁸ viajn lernantojn partopreni en diversaj aktivecoj kaj enigmoj de nia revuo. Via energio certe ne perdiĝos sen-rezulte.

Ni plu faras ĉion eblan por vi. Jen tiu ĉi numero aperas sur bri-la papero, en pli kolora preso. Gia plua pli-beliĝo de-pendas de via helpo.

Deziras, al ĉiuj legantoj, multan plezuron dum la legado
la tutu redaktistaro!

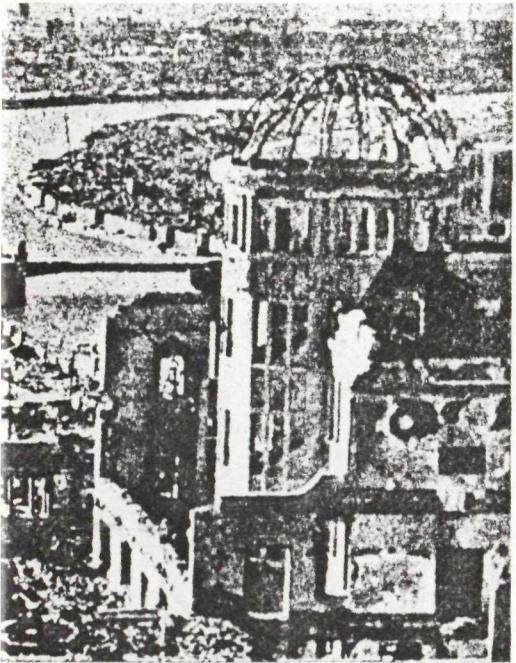
Pied-notoj sur la 3-a paĝo.



Rigardu sur la foton! Vi vidas dezerton¹. Tio estas la ruinoj² de japana urbo *Hiroshima*. Unu bombo³, *unu-sola* atom'bombo kaŭzis tion.

La 6-an de aŭgusto 1945, je la 8-a horo kaj 15 minutoj, super Hiroshima, eksplodis atombombo, kiu neniiĝis la tutan urbon de 72 km^2 (kvadrataj kilometroj). En unu sekundo⁴ mortis 240.000 plen-aguloj kaj infanoj, vundiĝis 160.000 personoj.

NENIAM PLU!



La domoj dis-flugis pro ventego, kaŭzita de la eksplodo. Homo^j, ki-uj staris 4 km for, estis jetitaj al la tero. Ĉio for-brulis pro varmege ($7\,000^\circ$ ĝis $12\,000^\circ$ C). Homo^j nigrigis, haŭtoj^j ĉifonigis⁶.

La demona⁷ nubego flug'pendis
je ĉirkaŭ 10 km alte. Nigra pluvo
kun radio-aktivo⁸ falis torente⁹.
La oleeca pluvo mortigis kaj brul-
vundis ĉion: homojn, bestojn,
kreskajojn.

Terure! Tempo pasas, jaroj flugas, sed la post-signoj de la tragika¹⁰ atom'atako restas por ĉiam, en koroj, ĉe korpoj kaj sur la tero.

Neniam militu! Nenie batalu!
Neniu malpacu!

Orfoj ploras: / „Tio estas nia krio, / tio estas nia prego, / por fari pacon en la mondo!”

Okumura-Rinzo (Japanio)

1. vasta sen-viva loko / 2. ruino: rest-
aĵo de nenig'ita konstruajo / 3. gran-
da eksplodajo / 4. 60-ono de minuto /
5. ekstera kovraĵo de la homa kor-
po / 6. ĉifono: ŝir'ita vesto / 7. mal-
bon'vola, terura, timiga / 8. mortiga
radiado / 9. tre dense / 10. tre mal-
ĝojiga.

PIEDNOTOJ DE LA 1-A PAGO

1. sub-teno, helpo / 2. staras antaŭ dangero / 3. sen-valor'igo de mono / 4. profund'eg'ajo / 5. io alia ol la aliaj, ol la ceteraj / 6. maniero aŭ ilo / 7. sam'profesi'anoj / 8. veki intereson.

MAJSTRO' DE ARTOJ



Moseo

Delfica

La Virgulino



1. homo, perfekta en sia laboro / 2. homo, kiu tranĉas ŝtonon aŭ alian materialon, por fari formojn de homoj k.t.p. / 3. homo, kiu faras planojn de domoj aŭ de aliaj konstruaĵoj / 4. ilo por tranĉi ŝtonon k.t.p./ 5. valora blanka ŝtono, ofte uzata por skulpti / 6. malgranda preĝejo / 7. supera estro de la Rom'katolikoj / 8. sukcesis konvinki pri io / 9. jugitoj for-senditaj por puno / 10. formo de persono / 11. loko de sen-fina puno / 12. loko inter la Ĉielo kaj la Infero, kie oni devas pagi pro siaj malbonaj faroj / 13. granda kaj bela ĉefa preĝejo.

Antaŭ 500 jaroj, naskiĝis unu el la plej grandaj artistoj de la mondo, *Michelangelo BUONARROTI* (:mikelanĝelo būnaroti). Li estis sam'tempe pentristo, skulptisto², arkitekto³ kaj poeto.

Jam dum sia juneco, li estis fama skulptisto. Li faris la belegan skulptaĵon „*La Pietà*” (= la kompato) kaj la grandan „*Davidon*”, kiam li havis 23 aŭ 24 jarojn. Oni rakontas pri ĉi tiu, ke la tiama urb'estro de *Florencio*, kiu kredis sin sci'anto pri la artoj, diris, ke la „*Davidon*” havas tro longan nazon. Michelangelo tuj prenis ĉizilon⁴ kaj iom'ete da polvo de marmoro⁵, kaj supren-iris al la kapo de la skulptaĵo. Li ŝajnigis labori per la ĉizilo, kaj faligis iom da polvo el la mano, sed ne tuŝis la nazon. Kiam li malsupren-iris, la urbestro diris: „*Multe pli bone. Vi donis al ĝi vivon!*”

Michelangelo okupiĝis, dum kvar jaroj, pri la pentrado de la plafono de la *Sistina Kapelo*⁶ en la *Vatikano*, kaj multajn jarojn poste, laŭ peto de la papo⁷, li laboris ĉe granda pentraĵo sur muro de la sama kapelo. Ĉi tio montras la „*Finan Juĝadon*”, kaj en-havas mem-portreton de la artisto. Gi enhavas ankaŭ almenaŭ unu portretton de kort'eg'ano de la papo. Oni diras, ke ĉi tiu preskaŭ persvadis⁸ la papon, nul'igi la mendon pri la pentraĵo. Por puni lin, Michelangelo pentris lin inter la kondamnitoj⁹, kaj donis al li la orelojn de azeno. La kortegano forte plendis al la papo, kaj petis lin, nuligi almenaŭ tiun figuron¹⁰. Sed la papo, kiu jam kompreenis la valoron de la laboro de Michelangelo, demandis:

„Kien li metis vin?”

„En la Inferon¹¹”, respondis la kortegano.

„Estas bedaŭrinde”, diris la papo. „Se vi estus en la Purgatorio¹², mi povus el-igi vin; sed el la Infero — kiel vi scias — oni neniam povos el-iri!”

Kiel arkitekto, Michelangelo desegnis grand'parte la nunan formon de la katedralo¹³ de *Sankta Petro*, kaj aparte la grandan kupolon, kiun multaj konsideras la plej grandioza en la mondo. Diversaj aliaj famaj konstruajoj en *Florencio* kaj en *Romo* atestas pri la ekster-ordinara kapableco de ĉi tiu genia artisto, kiu mortis en la jaro 1564.

J. H. Sullivan (Anglio)

Tibor Sekelj (Jugoslavio)

Konkero¹ de la monto Akonkagvo²

Ni ellitigis je la 3-a horo, fru'matene. Mi skribis leteron al nia cefo, Johano G. Link. Gi tekstis³ jene:

,Hodiaŭ matene, je la 4-a horo, ni ek-marſis de la bivako⁴ 5850, por esplori la vojon al la monto-pinto. Se io ajn okazos al ni, ni solaj respondecas.

La 13-an februaro 1944.

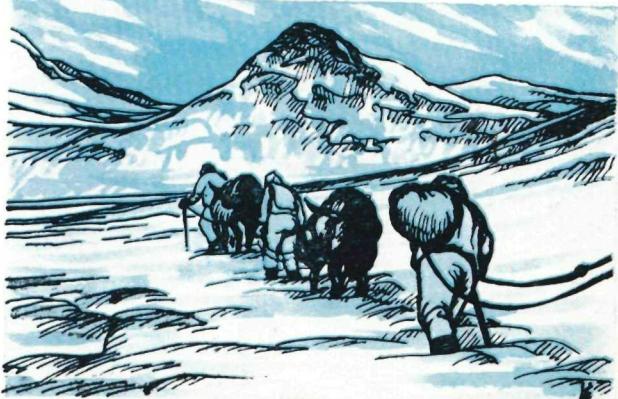
Tibor Sekelj, Mario Bertone, Johano Zechner”

... Cirkaŭ la 9-a horo, kiam ni atingis la rokon⁵ de Martinez, ni manĝis kelkajn sekajn prunojn⁶, sed ne kun bona apetito. Post unu horo, ni venis al neĝo-kampo, kiun ni devis tra-vadi⁷ laŭ ĝia tuta larĝeco de proksimume 100 metroj. Ce ĉiu pašo, ni en-profundigis ĝis la koksoj⁸. Fine, ni venkis ĝin; kaj ni eksidis, por ripozi dum kelka tempo.

Ni staris antaŭ la fina atako. La lasta parto estas iom kruta⁹ deklivo¹⁰, semita per rokoj, kiujn oni devas sur-grimpi¹¹, uzante la forton de la mano. Vera estas la oni-diro, ke la monto Akonkagvo ne postulas¹² profundajn teknikajn konojn. Sed, por venki la mal-altan aer'premon kaj la maldens'econ de la aero, necesas kolekti la tutan forton de la volo, kaj sub-meti ĉion en la unu-nuran penson firman¹³ kaj sen-kondiĉan: supren!

Tie, ni komprenis tiujn, kiuj re-iris de je 50 metroj, sub la pinto. Ĉiu el la rokoj, sur kiuj ni devis supren-grimpi, el-ĉerpis¹⁴ nian forton. La pinto (kiu ne plu ŝajnis esti pinto, sed simle: rekta

„... ni venis al
neĝokampo,
kiun ni devis
travadi laŭ
ĝia tutu larĝeco.
Ce ĉiu pašo,
ni enprofund-
igis ĝis
la koksoj.”





*„Ni ekstaris
kaj serĉis en
la tornistro la
Argentinan flagon,
kaj ni hisis ĝin
solene,
kune kun la
Esperanto-flago.”*

linio, kie finiĝas la monto) ŝajnis troviĝi je du paŝoj de ni. Per pleja klopodo, efektiv'ig'ebla nur dank' al la entuziasmo pro proksima venko, ni tra-iris la lastajn metrojn; kaj jen, fine, ni staris sur la plej alta supro de la Amerika kontinento!

Ni ĉirkaŭ-brakis nin reciproke kaj gratulis unu la alian, kun granda emocio¹⁵. Kiel venkintoj¹⁶, ni sur-tretis¹⁷ la „kapon de la giganto¹⁸“. Tio estis la unua sento. Poste, ni falis teren kiel tri malplenaj sakoj; kaj ni restis tiel, dum kelkaj minutoj, sen diri eĉ unu vorton.

Estis la 2-a horo. La suno brilis helege. La vento fortege balais¹⁹ la supron.

Ni ek-staris kaj serĉis en la tornistro²⁰ la Argentinan flagon, kaj ni hisis²¹ ĝin solene²², kune kun la Esperanto-flago.

Kio estas videbla de tie supre? — Tio estas unu el la plej oftaj demandoj, kiujn oni direktas al ni. La plej interesa, kion oni povas observi²³ de la supro, estas la dua pinto de la monto *Akonkagvo*, kiu situas²⁴ sude, je unu kilometro dis-de la ĉefa pinto, kaj kiu estas nur 30 metrojn malpli alta. Ne-trair'ebla akra kresto²⁵ apartigas la du pintojn.

Malsupre, tre malproksime, estas videblaj ĉiuj altaj monto-pintoj. Jen estas *Mercedario*, kies altecon ni apenaŭ superas; jen *Katedralo* kaj *Korno* kaj *Tolesa*. De tie ĉi, ili ŝajnas esti tre malgrandaj. Inter ili, vidiĝas valoj; kelkaj, el ili, estas ornamitaj per bril'fadeno²⁶ de rivero, kaj per blankaj supraĵoj de glaciejoj. Inter ili, mil metroj sub niaj piedoj, moviĝas kaj inter-miksiĝas blankaj nubo, kies supran parton pri-lumas la suno.

En la fono²⁷, malproksime, pli-mult'igas la montoj, jam perdantaj la videbl'econ. Malantaŭ ili, for-višigas aliaj malaltaj kaj blu'ecaj monto-ĉenoj.

Ce la alia flanko, oni diras, kiam la atmosfero²⁸ permesas tion, videbla estas la oceano *Pacifiko*. Ni ne havis tian feliĉon ĉar, okcidente, estis multe da nebulo²⁹, kiu mal-ebl'igis vidon al tioma distanco. Ni staris je 150 km dis-de la oceano.

Mallonge, la vidajo estas mirinda kaj, sen-dube, la nun-tempa homo malofte — dum sia vivo — havas okazon ĝui ion simile grandiozan.

Laŭ la romano „*Stormo super Akonkagvo*”

1. okupo per batalo aŭ per granda forto-sterco / 2. la plej alta monto-pinto en Ameriko / 3. skribajo en-havis / 4. nokta ripoz'ejo de, ekzemple, soldatoj / 5. ŝtonego / 6. dol'ea blua frukto / 7. malfacile tra-iri / 8. korpo-partoj ambaŭ-flanke ĉe la korpo-mezo / 9. preskaŭ vertikala / 10. monto-dorso / 11. iri per-mane kaj per-piede / 12. volas nepre bezoni / 13. forta; fiksa / 14. for-prenis; mal-fort'igis / 15. profunda sento / 16. tiuj, kiuj venkis / 17. per-piede premis / 18. grandegulo / 19. ordinare: purigi plankon per specia ilo / 20. dorso-sako de ekskursanto / 21. supren-tiris flagon / 22. kun sento pri festo / 23. atente ekzameni / 24. troviĝas; staras / 25. ruĝa el-kreskaĵo sur la kapo de koko / 26. maldika ŝnuro por kudri / 27. la plej malproksima regiono / 28. aer'tavolo ĉirkaŭ la Tero / 29. vapo-ro en la aero, en la atmosfero.



LA RUBRIKON¹ GVIDAS:

Josef Chvosta (:hvosta)
Engelsova 289,
290 01 PODĚBRADY
Čehoslovakio

*Sendu ĉiun korespondajon
rekte al tiu adres!*

● En la konkursa de la januara numero de JUNA AMIKO, partoprenis sukcese 15 junaj legantoj el Hungario, Ĉehoslovakio, Sovetunio kaj Hispanio. Ĉu, en aliaj landoj, la junaj amikoj ne legas nian gazeton?

Jen la sukces'intoj:

Tibor Szabadi kaj Éva Aubry el Hungario; Miroslav Hromas, František Adamík, Eva Stavinohová kaj Marta Gregorová el Čehoslovakio; Nataša Fomenko, Maimu Sepp, Igor Moisejev, Elena Igorevna Latiseva, Tiiu Knaps, Aime Kalamees, Heiki Kalam kaj Kuido Heinsalu el Sovetunio; Guadalupe Cirera Pedrola el Hispanio.

● Novaj kluboj:

KJA/5 „Verda kolombo²”. St. Janusiewicz, 3 maja 38 m 6, PL 41-800 ZABRZE, Pollando (20 anoj).

KJA/6 Lernantoj de agrikultura teknikumo *Georgi Dimitrov*, U. Oborište, Peštera, Bulgario.

Vigle sendas siajn raportojn KJA/2 „Gajaj humoruloj” el Berlino, GDR.

● Nova konkurso por ĉiuj legantoj de JUNA AMIKO:

Mi prezentas heroojn el famaj libroj. Sendu al mi la nomon de la aŭtoroj³, kaj la titolon de la libroj en via gepatra lingvo kaj en Esperanto. Skribu al mi, ĉu vi legis la libron en Esperanto, aŭ ĉu vi nur tradukis la titolon. Se la verkisto havas plurajn librojn kun la samaj herooj, nomu nur unu titolon!

OLEG KOŠEVOJ: junia soveta partizano⁴, kiu batalis kun siaj amikoj kontraŭ naziaj⁵ germanaj soldatoj dum la dua monda milito.

SHERLOCK HOLMES (:sherlok holms): mond'konata detektivo⁶, kiu, kun sia amiko Watson, solvas multajn problemojn⁷.

MAUGLI: infano, kiu vivis kun lupoj⁸, kiuj edukis lin.

OLD SHATTERHAND (:šatrhand) kaj VINNETOU (:vinetu): blankulo kaj ruĝulo. Ili estas amikoj kaj batalas kontraŭ ĉia maljustajo⁹.

TARZAN: infano, kiun edukis simioj. Kiel plen'kreska viro, li estis tre fortaj kaj lerta.

JANCSI (:janči): junia paštisto de ŝafoj, kiu fariĝis reĝo de feolando¹⁰.

CYRUS SMITH: oficiro, kiu, kun siaj kvin amikoj, for-kuris en balono¹¹ kaj vivis, dum multa tempo, sur insulo en la oceano Pacifiko.

ŠAHARAZADA: ŝi rakontis al sia fraterno *Dinarzad* fabelojn, kiu-ujn eĉ la edzo kun-aŭskultis. (La libro ne havas aŭtoron.)

SANCHO PANZA (:sanĉo): fidela servisto de sia iom frenezeta¹²estro.

JOSEF ŠVEJK: konata soldato el la unua monda milito.

HARPAGON: fama avarulo¹³ en franca teatraĵo.

Sendu la solvon al la supra adreson, ĝis la 15-a de februaro 1976.

1. parto aŭ angulo en gazeto / 2. speco de flugema hejma birdo, malpli granda ol kokino / 3. verk'isto de libro; kre'into / 4. speco de soldato / 5. fidela al la ideoj de Hitler / 6. kaš'policiano / 7. demando enigma aŭ malfacila / 8. sovaĝ'hundo / 9. justa: ver'ama / 10. feo: fabela bonulo / 11. gaso-plena globo, kiu leviĝas en la aeron / 12. malsag'eta / 13. tro-spar'ema viro.



W. Zytynsky (:jitinjski) Pollando

Fabeleca

sub-tera mondo

WIELICZKA

Preskaŭ neniу el la ekster-landaj turistoj¹, kiuј vojaĝas al Kralovo, preter-lasas la okazon viziti la mirindan mondron de la fama sal'minejo² en Wieliczka (:vjelička). Ĝi estas malgranda urbeto, 15 kilometrojn sud'oriente de Krakovo (22 minutoj da veturo per elektra vagonaro).

La salminejo en Wieliczka apartenas al la plej malnovaj minejoj de Eŭropo. Ĝi estis fondita en la 11-a jar'cento kaj, de tiu tempo, estas sen-ĉese ekspluatata³.

Gia profundeco atingas 333 metrojn. La subteraj pasejoj estas ĉirkaŭ 120 kilometrojn longaj. En la fin'ekspluatita parto (135 metrojn profunda), troviĝas unika muzeo: multaj salonegoj⁴ kun naturaj kaj artaj skulptaĵoj⁵ kaj reliefoj⁶. Ĉi tie, troviĝas mond'fama unikajo: la „Kristala Grotto”⁷, plena de miriga fabeleca brilo, kaj la „Kapelo”⁸ de Sankta Kinga” (vidu ĝin sur la foto), adorata⁹ kiel patronino¹⁰ de salministroj. En la profundeco de 130 metroj, trovigas sanatorio¹¹, kie oni sukcese kuracas malsanojn pro alergio¹².

Kaj... jen estas ankaŭ la lifto, kiu — post kelk' hora promeno tra kristaloj kaj jarcentoj — re-levas la vizitantojn supren, al la ekstera mondo.

1. homo, kiu vojaĝas kun celo de plezuro /
2. subtera fosajo por el-tiri riĉajon de la tero / 3. ekspluat: preni utilon / 4. ĉambrego / 5. arta verko el ŝtono aŭ metalo / 6. skulptaĵo, sur muro, nur parte el-stara / 7. kavajo, malplenaĵo en monto / 8. pregej'eto / 9. tiu, kiun oni forta-kore amas / 10. patrono: homo, kiu defendas kaj helpas iun / 11. re-san'ig'ejo / 12. alergio: malsaneca sent'emo al io.



Diverseco de lingvoj

„KIEL VI FARTAS?”

Por igi videbla, certa-grade¹, la grandan diversecon de la lingvoj en la mondo, jen listo² da 21 divers'lingvaj demandoj tre simplaj, kiuj signifas: „Kiel vi fartas?”

- | | |
|---|---|
| <ol style="list-style-type: none"> 1. Apa kabar? 2. Ce mai faceti? 3. Come sta? 4. Comment allez-vous? 5. Como astá? | <ol style="list-style-type: none"> 6. Como está usted? 7. Habari gani? 8. Hoe maakt U het? 9. Hogy van? 10. How are you? 11. Hur står det till? 12. Hverníg hafiô pér pað? 13. Hvordan går det? 14. Hvordan har De det? 15. Jak se máte? 16. Jak się powodzi? 17. Kako ste? 18. Kiel vi fartas? 19. Mitä kuuluu? 20. Nasılınız? 21. Wie geht's? |
|---|---|

Jen alfabetala listo de la lingvoj, al kiuj rilatas la 21 ĉi-supraj demandoj: angla, ĉeĥa, dana, franca, finna, Esperanto, germana, hispana, hungara, indonezia, islanda, kisuhaheli (Afrika lingvo), kroata, nederlanda, norvega, pola, portugala, rumana, sveda kaj turka.

* * *

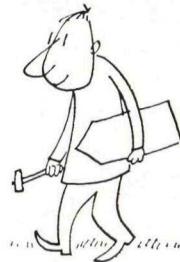
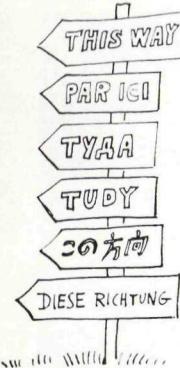
Sendu vian respondon al *s-ro Albert Lienhardt*, 24 avenue de Riedisheim, F-68100 Mulhouse (Francio), indikante³ la lingvojn,

kiuj korespondas al la diversaj numeroj. Ĉiu respondinto⁴ ricevos rekomencon⁵. La plej bona respondo ricevos ekzempleron de la sukcesa lego-libro „Amuzaj dialogoj⁶ en Esperanto”. Limdato: 31. 01. 1976.

Kiom da lingvoj vi povas re-koni aŭ diveni?

A. Lienhardt (Francio)

1. grado: štupo, pašeto sur mezurilo /
2. nomoj aŭ ekzemploj en certa vic'ordo /
3. montrante precize / 4. persono, kiu respondis / 5. premio, donaco / 6. inter-paroloj.



POR KOMENCANTOJ



La redaktistaro el-kore gratulas al nia fidela kun-laboranto VOJTECH HEIMLICH (:hajmlík) okaze de lia 60-jar'igo. Ni deziras al li daŭran sanon, felicon, kaj esperas plue ricevi de li multajn oreloplacajn Esperanto-kantojn.



Al koro... koron!

Versoj de Ludmila Jevsejeva

Muziko de Vojtech Heimlich

Maestoso

mf

Post ja-ro re-e pa-sas jar', kaj ni de-no-ve es-tas
 ku-ne. En la in-ter-na-ci-a rond', al
 pa-co ser-vas ni ko-mu-ne. En pa-co ser-vas ni ko-mu-ne.

*Post jaro ree pasas jar',
 kaj ni denove estas kune.
 En la internacia rond',
 al Paco servas ni komune.*

*Nin proksimigas „verda stel'”,
 simbola¹ signo de fratiĝo.
 Al koro... koron! Vokas ni
 impete², verve³, sen laciĝo.*

*Nin ne dis-igas nigra mort',
 pli fortas amo ol atomo⁴.
 Ni gardu teron de eksplod',
 ĝi donis vivon al la homo.*

*Post jaro ree pasas jar',
 kaj ni denove estas kune.
 En forta geamika rond',
 al Paco servas ni komune.*

Granda magazeno² de viskio, en *Skot'lando*, estas gardatoj³ de cent anseroj⁴. La ideo venis de la fabrikestro, bona konanto de la antikva⁵ *Romo*. Sia-tempo, laŭtega grakado⁶ de „sanktaj” anseroj vekis la Romanojn, kiam malamikoj venis en la urbom. La fabrikestro trovis, ke ĉi tiuj flugil'havaj birdoj restas en silento, kiam konata, por ili, persono preter-pasas; kaj male, ili el-igas furiozan⁷ bruon ĉe ek-apero de nekonato.

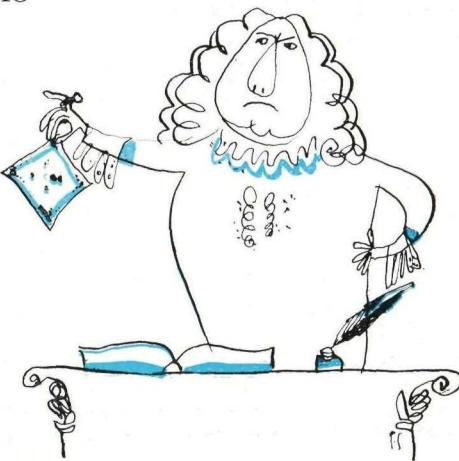


interesajaj

1. speciala ebriga trinkajo / 2. granda vendeo aŭ tenejo / 3. tio, kion oni gardas / 4. granda korto-birdo, simila al anaso / 5. pra-tempo / 6. blekado de ansero / 7. sen-brida; forta / 8. ŝtata ordono, malpli grava ol lego.

PRI LA NAZ'TUKO

Antaŭ 400 jaroj, ankaŭ ne ekzistis naztukoj. En la fino de la 16-a jarcento, kiam ili aperis, oni rigardis la naztukojn kiel ornamajon, kaj oni donis al ili la plej diversajn formojn. Poste, en 1785, la franca reĝo *Ludoviko la XVI-a* ordonis, per dekreto⁸, ke, en la es-tonteco, ĉiuj naztukoj havu kvadratan formon.



KASTORA LETERO

De J.H. SU LLOVAN

Miaj karaj Kastoroj!

Mi esperas, ke vi ĉiuj pasigis tre belajn feriojn¹, kaj nun sentas vin pretaj re-komenci la laboron. Mi deziras al vi multe da sukceso en viaj studioj!

En tiu ĉi Kastora Letero, vi povas legi interesan artikolon. Certe ĉiu, el vi, scias, ke doktoro Zamenhof, la aŭtoro² de nia lingvo Esperanto, naskiĝis en Bjalistoko, Pollando. Hodiaŭ vi povas legi artikolon pri tiu urbo, verkitan de Argenta Kastoro, Anna Zaman. Si loĝas tie. Mi esperas, ke la artikolo interesos vin.

Jen unu plia afero: Ne forgesu skribi, al mi, pri viaj ferioj, pri io ajn, kio okazis al vi, kaj pri io ajn, kio povas interesi la aliajn Kastorojn! Mi certe aperigos ion interesan, laŭ la eblecoj de la spaco. Sincere salutas vin la

CEFA KASTORO

NIAJ PROMOCITOJ³

La sekvantaj Kastoroj atingis pli altan gradon inter la fino de novembro 1974 kaj la mezo de aprilo 1975, kiam mi verkis ĉi tiujn paĝojn:

Fariĝis ARĞENTAJ KASTOROJ

373 Christine FOURNIER (*Francio*)
530 Anna ZAMAN (*Pollando*)

Fariĝis BRUNAJ KASTOROJ

516 Mária Benkő (<i>Hungario</i>)	522 Mihály Misovics (<i>Hungario</i>)
518 Mária Károly (<i>Hungario</i>)	523 Katalin Pataki (<i>Hungario</i>)
519 Mihály Kurucz (<i>Hungario</i>)	524 Katalin Spirek (<i>Hungario</i>)
520 Ágnes Lévai (<i>Hungario</i>)	526 Erika Szabó (<i>Hungario</i>)
521 József Madaras (<i>Hungario</i>)	538 Marie Sidláková (<i>Cehoslovakio</i>)

Mi gratulas ĉiujn promociitojn!

BJALISTOKO

Bjalistoko estas unu el la pli novaj urboj de Pollando. Oni povas trovi la unuan historian mencion⁴, pri ĝi, en dokumentoj⁵ de la jaro 1426. Komence, Bjalistoko estis kamparo kaj, nur en 1799, ĝi ricevis la urbajn rajtojn. En la dis-volvo de Bjalistoko, Jan Klemens Branicki ludis la plej gravan rolon. La urbo dankas al li pro multaj vidindaj konstruaĵoj.

Inter ili, menciendaĝe estas la „Palaco de Branicki”, la tiel nomata „Wersal Podlaski”, „Armilejo⁷”, „Urbo-domo”, „Framasonejo⁸” kaj „La domo de la Ĉeval'ej'estro”.

En la 19-a jar'cento, Bjalistoko iĝis grava industria urbo kun multaj metal'fabrikoj, teksejoj⁹ kaj tanejoj¹⁰. Dum la dua monda milito, ĝi iĝis preskaŭ detruita¹¹; sed, de post 1944, ĝi estis intense¹² konstruata. Ekestis novaj kvartaloj¹³ kun modernaj stratoj kaj domoj. Oni starigis multajn elementajn, mezajn kaj fakajn lernejojn; kaj, krome, estis malfermitaj tri alt'lernejoj: medicina¹⁴ akademio¹⁵, inĝeniera alt'lernejo kaj filio¹⁶ de la Varsovia Universitato kun kelkaj fakoj. Krom tio, trovigas tie tri muzeoj, unu teatro, nova filharmonio¹⁷, multaj kinejoj kaj belega urbo-parko.

Por esperantistoj, estas vidindaj, en Bjalistoko, la memor'signoj pri L. Zamenhof: (a) memor'tabulo al la kreinto¹⁸ de Esperanto. Ĝi troviĝas sur la muro de nova domo, kiu staras sur la loko de la iama naskiĝdomo de Zamenhof; (b) la pri-naskiĝa atesto de Zamenhof, konservata en Vojevodia¹⁹ Arkivo²⁰; (c) Esperanto-anguleto en la Vojevodio Muzeo; (ĉ) unu strato kaj la lernejo n-ro 23, kiuj portas la nomon de Zamenhof, kaj (d) malgranda placo, sur kiu, la 14-an de aprilo 1973, estis starigita la busto²¹ de la aŭtoro de Esperanto.

Mi tre ŝatas mian urbon, kiu, tago post tago, iĝas pli kaj pli bela; kaj mi invitas ĉiujn ekster-landanojn viziti ĝin — precipe esperantistojn, por kiuj ĝi ja estas speciale rava²², ĉar ĝi estas la naskiĝurbo de Ludoviko Zamenhof, la kreinto de nia lingvo.

Argenta Kastoro ANNA ZAMAN

ATENTU!

Se vi ankoraŭ estas Kastoreto, kaj havas membro-numeron ĝis 583, vi devos atingi la gradon de Bruna Kastoro en januaro 1976.

AL NE-KASTOROJ

Cu vi deziras esti Kastoro? Por an'iĝi, necesas lerni nur la tri-opan promeson de la Klubo, kaj parkere ripeti ĝin al via Esperanto-instruisto. Tiam, petu lin skribi al la Ĉefa Kastoro, 3 Berwick Avenue, URMSTON, Manchester M31 1PS, Anglio, donante vian plenan nomon kun adreso, dato de naskiĝo kaj sekso²³, kaj atestante, ke vi parkere ripetis la promeson kaj komprenas ĝian signifon. La promeso estas:

„Mi promesas diligente lerni Esperanton.”

„Mi promesas ĉiam porti la verdan stelon.”

„Mi promesas ĉiam konsideri alian homon kiel fraton, de kiu ajn raso²⁴, koloro aŭ kredo li estas.”

Mi sendos al vi atestilon de membreco, en la provizora grado *Kastoreto*, kaj informojn pri tio, kiel atingi la gradon *Bruna Kastoro*, kiu rajtigos vin ricevi la belan kluban insignon. Lernu la promeson jam nun, kaj faru la unuan pašon al plena membriĝo!

AL LA INSTRUISTOJ

Bon'volu instigi viajn gelernantojn verki por la *Kastoro Letero*. Mi ĉiam preferas havi artikolojn, verkitajn de la *Kastoroj mem*, ol de mi! Kial ne fari konkurson el tio, kaj sendi la plej bonan artikolon al mi, por ke mi elektu? Sed bonvolu instigi ilin!

ABC
POR KOMENCANTOJ



1. pluraj liber'tempaj tagoj / 2. kreinto /
3. tiuj, kiuj atingis pli altan gradon /
4. dirajo aŭ skribajo / 5. konserv'inda
skribajo / 6. indaj je mencio; ne-ordinaraj / 7. ejo por militiloj / 8. ejo de fra-
masonoj (membroj de sekreta societo) /
9. fabriko de materialoj, el kiuj oni fa-
ras vestojn / 10. ejo, kie oni faras ledon
el felo / 11. tio, kion oni nenigis, nul-
igis / 12. tre diligente / 13. urbo-parto /
14. medicino: scienco pri kuracado /
15. alt'ernejo / 16. aparta parto / 17. tre
bona muzika societo / 18. iu, kiu kreis /
19. vojevodio: ĉiu el la partoj de Pol-
lando / 20. loko, kie estas dokumentoj /
21. kapo kaj brusto de homo / 22. entu-
ziasmiga / 23. la diferenco inter viroj
kaj virinoj / 24. granda grupo da ho-
moj, kiuj de-venas de samaj pra-patroj.

Estonia popola rakonto

Saga servisto

Riĉulo sendis sian serviston por-
ti al li vinon. Li donis al la ser-
visto trinkujon, sed monon li ne
donis.

„Kiel aĉeti vinon sen mono?”
demandis la servisto.

„Por mono, ĉiu povas aĉeti”,
respondis la mastro. „Saĝa homo
sci-povas aĉeti sen mono.”

La servisto for-iris. Post kelka
tempo, li revenis kaj donis al la
mastro la saman malplenon ujon.

„Trinku, mastro!” li diris.

La mastro fariĝis furioza.
„Kion mi trinku, se la trinkujo
estas malplena?”

„Trinki vinon, se ĝi troviĝas en
la trinkujo, povas ĉiu”, respondis
la servisto. „El trinkujo malplena,
scipovas trinki nur homo saĝa.”

Laŭ J. Ojal (Estonio)

[^]
Romano Grinspan (Sovetunio)

Sen kompliko¹, sen koliko² Esperanto - gramatiko

Substantivo³

Tiaj vortoj, kiel *homo*, / *skri-
bo*, *ribo*⁴, *pomo*, *domo*, / *neĝo*,
seĝo, *reĝo*, *vivo* — / portas no-
mon substantivo. / Do memoru
— tio gravas! — / ke finaĵon
„o” ĝi havas. / Se „j”-o sekvas,
„o” vokalon⁵, / ĝi signifas la
pluralon⁶. / Jen ekzemploj: *tri*
infanoj, / *viroj sep*, *dek* lernej-
anoj,

pluraj libroj,
kelkaj tigroj,
multaj kantoj,
mil lernantoj.

Ludmila Jevsejeva (Sovetunio)

Aŭtuna kalendaro

De sur kverko⁷
ŝiras vento
folieton post foli'.
Proksimiĝas
blanka vintro
ĉiu-tage pli kaj pli.
Kvazaŭ peza
sako, pendas
griza nubo super lag'.
Baldaŭ venos,
de aŭtuna
kalendaro, lasta tag'.

1. malsimpl'eco / 2. ventro-doloro /
3. o-vorto / 4. frukto-speco / 5. so-
no-speco / 6. multe-nombro / 7. al-
ta arbo-speco kun malmola kaj
valora ligno.

Kas'ludo per vortoj

Por klarigi la taskon, mi prezentas ekzemplon. Jen estas frazo: *Li konsentis kaj diris: „Jes, per Antonio mi re-sendos la libron.”* Kian libron? Ĉu vi scias? Esperanto-libron. La vortoj: JES, PER ANTONIO entenas tiun vorton kaŝite.

Kaj nun, aŭskultu la sekvan- tan rakonton:

„Post tra-lego de mia fidela amiko, libro pri aventuroj, mi malfrue ek-dormis, kaj havis teruran sonĝon.

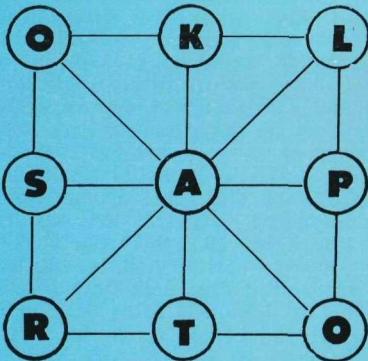
En akompano de doktoro Z. mi ek-iris ĉasi. Mi ordinare — vi ja scias — timas nenion. Kun dolča-suka melono en la fortikaj¹ manoj, ni iris viziti groton², kiu estis timiga pro malhele fantomaĵ³ vidajoj. Tiam mi vekiĝis pro timo. Pri la vereco de miaj vortoj, atestu doktoro Z.”

Divenistoj de sonĝoj malkovris la kaŭzon.

Cu vi ankaŭ divenos ĝin?

(Solvo sur la 23-a paĝo)

1. forta / 2. malplen'ajo en mon- to / 3. fantomo: ŝajne re-aparanta mortinto.



Faru vortojn el la literoj, kiuj estas en la rondetoj! Konstruu ilin tia-maniere, ke la literoj estu sin-sekvaj laŭ la linioj. Ekzemploj: *taso, kato, parata*. Gajnos tiu, kiu faros plej multe da vortoj.

Poste, oni povas, komprendeble, ŝangi la literojn, laŭ dezirito.

D. Berndt (GDR)

NI INFORMAS VIN,
KE JAR'ABONO AL
JUNA AMIKO
DAŪRAS DE
SEPTEMBRO ĜIS
APRILO

* * *

AKIRU NOVAJN
ABONANTOJN
AL JUNA AMIKO!

KIOM AĞAS LA ŜIP'ESTRO?

Jen estas demando, kiu ofte el-vokas ridon pro absurdaj deziroj.
(Ekzemplo: Per ŝipo veturas 268 homoj. La direkt'ilio ĉe ebriĝis² je la 7-a horo matene. Kiom aĝas la ŝipestro?)

Sed mi fakte divenos, kiom aĝas la ŝipestro, kondiĉe ke vi konas lian aĝon.

Diru al viaj kun-uloj: „Elektu, por vi, ŝipestron, kiu havas laŭplacan aĝon!”

La amikoj elektas — laŭ sia gusto — ŝipestron, ĉu junan, ĉu maljunan, ĉu meze aĝan.

Poste, diru al ili: „10-obligu la aĝon de la ŝipestro! Kiam vi estas pretaj, elektu nombron, laŭplaci, inter 0 kaj 9!”

Poste daŭrigu: „Kaj nun, 9-obligu la elektitan unu-ciferan³ nombron kaj, fine, subtrahu⁴ la produkton⁵ el la 10-oblo de la aĝo! Kiam vi estas pretaj, diru al mi la finan nombron (la diferencon⁴)!”

El la diferenco, la aĝo estas divenbla.

Ekzemplo: Iu elektis ŝipestron, kiu havas 47 jarojn. La 10-oblo estas: 470. La elektita unucifera nombro estu ekzemple: 4. 9-oblo de 4 estas: 36. Kaj fine: 470—36 = 434. Jen la diferenco, per kiu oni povas veni al la aĝo. Kia-maniere?

La lastan ciferon (ĉi tie: 4) al-donu al la antaŭ-lastaj (ĉi tie: 43): $43 + 4 = 47$.

La nombro povas konsisti el iom ajn da ciferoj; ĉiam la lasta aldon'iĝas al la antaŭlastaj.

Tia unucifera nombro estas elektenda, kiu rezultigas pozitivan⁶ diferencon. Se, ekzemple, iu elektis 3-jaran ŝipestron, la elektita unucifera nombro ne devas esti pli granda ol 3.

En tiu ĉi maniero, oni povas diveni naskiĝan tagon, jaron, nombron da klasanoj k.t.p.

1. kontraŭa al la reguloj de la pensado / 2. ebria: malsaneta pro tro da vino aŭ pro simila trinkaĵo / 3. cifero: bildo de nombro / 4. ekzemple: $5-2=3$, tio estas subtraho; kaj 3 estas la diferenco / 5. rezulto de obligo / 6. ĉi tie: nombro pli granda ol 0.

Théophile Cart (:teofil kart)

La deveno de la arta muziko

Greka fabelo

En antikvaj¹ tempoj, longe antau Homero², vivis junia paštisto³, kiu paštis sian ŝafaron sur la herbo-riĉaj deklivoj⁴ de Parnaso⁵. En iu tago, li tranĉis kanon⁶, faris en ĝi truetojn, kaj el-tiris el ĝi rave⁷ dolĉajn sonojn. Plena je ĝojo, li invititis siajn amikojn fari la samon.

Sed ili mokis lin: „Ču ne sufiĉas la kanto de la birdoj kaj la melodio⁸ voĉo de la junulinoj? Por kio ni bezonas novan muzikon?” Sed la paštisto persistis⁹; tial, junaj paštistoj el Parnaso iris fari demandon al la saĝuloj de Grekujo.

„Ho, respektindaj¹⁰ saĝuloj”, ili diris, „ĉu arta muziko estas ebla?”

Kaj la respektindaj saĝuloj, post longa pensado, respondis fine, per serioza voĉo:

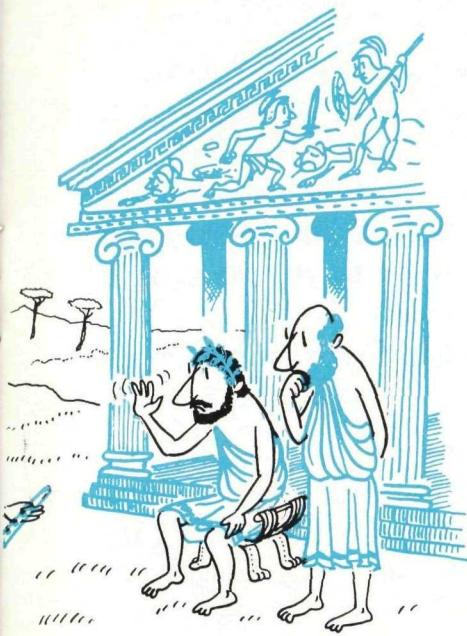


„Ne, paštistoj, tia muziko estas neebla, ĉar ĝi neniam ekzistis. Kaj, eĉ se ĝi estus ebla, ĝi estus kiel barbara¹¹ lingvaĉo: nur sovaĝa miksaĵo de sonoj, ne-tolerabla¹² por delikataj¹³ oreloj . . .”

Triumfante¹⁴ re-venis la paštistoj; kaj, ree, ili mokis la genian¹⁵ junulon. Sed tiu ĉi resistis obstina¹⁶. Li plu tranĉis kanonjn; kaj, sen-ĉese, li invititis, al ludo, siajn kunulojn.

Fine, ili konsentis; kaj ĉiu el ili el-igis, el la kano, rave dolĉajn sonojn . . .

Tiel naskiĝis la arta muziko.



Gi tute ne ĉesigis la kanton de la birdoj, ĝi ankaŭ ne silentigis la melodian vocon de la junulinoj. Gi vivas, ho saguloj de Grekujo! Kaj tiel longe ĝi vivos, kiel longe ekzistos homoj.

1. pra-tempo / 2. fama verkisto de la helenoj (pra-grekoj) / 3. ŝafisto aŭ bovisto / 4. monto-flanko / 5. monto en la antikva Grekujo / 6. kreskajo kun longa tubo-trunketo trovebla en malprofundaj lagoj / 7. tia, ke ĝi sentigas grandan plezuron / 8. bel'sona; orel'plaĉa / 9. daŭrigis malgraŭ malhelpaĵoj / 10. inda je alta estimo / 11. barbaro: sovaĝulo / 12. ne-el-ten'ebala / 13. sent'ema; akre-senta / 14. havante brilan venkon / 15. saĝega; el-trovema / 16. persistema.

PROVERBOJ

*Matena horo estas plena de oro.
Kion oni volas, tion oni povas.
Pli valoras tuj ovo, ol poste
bovo.*

enigma?

KAŠITAJ¹ VORTOJ

La ĉi-suba kvadrato plena de literoj en-havas 10 objektojn, uzatajn² en lernejoj. Serĉu ilin! Por iom helpi al vi, ni malkašas, ke vi povas legi horizontale, vertikale kaj eĉ diagonale³, en ambaŭ direktoj, sed ne transsaltu literojn!

Sendu vian solvon antaŭ la 15-a de februaro 1976 al s-ro D. Berndt, Berolinastr. 2., DDR-102 BERLIN, GDR.

1. tio, kion oni kaŝis / 2. tio, kion oni uzas / 3. X konsistas el du diagonalaj linioj.

K	G	U	M	O	K	L	C
S	R	K	I	R	K	I	O
P	U	A	E	A	R	N	L
O	T	T	J	M	A	I	E
N	O	E	S	O	B	I	K
G	R	D	K	R	N	L	R
O	A	R	T	O	H	O	I
S	P	O	R	B	I	L	C

La redaktistaro de JUNA AMIKO volas doni al vi pli da ebl'eco el-diri vian opinion. Tial, ni malfermas novan angul'eton sub la nomo: JUNA VOĆO.

La konstanta gvidanto de tiu ĉi fako estas belga amiko kaj nova kun-laboranto: *s-ro Hector Boffejon*, Im Zihl, CH-6204 SEMPACH STADT, *Svislando*. Adresu ĉiun leteron, pri tiu ĉi anguleto, rekte al li! Li volonte respondos pri viaj demandoj.

Leteroj komun'interesaj estos publikigitaj¹ kaj premiitaj per jara kolekto de JUNA AMIKO.

S-ro *H. Boffejon* atendas leterojn ĉefe pri unu el la sekvaj temoj:
(a) Kial vi lernas Esperanton? (b) Kia-maniere vi lernas ĝin? (c) Kion vi pensas pri Esperanto kaj pri JUNA AMIKO? (d) Ĉu viaj amikoj lernas Esperanton? Se ne, kial ne? Ĉu vi instigis² ilin? (d) Ĉu vi havas leter'amikojn? (e) Kio estas via ŝat'okupo?

Kompreneble, vi havas la rajton elekti aliajn temojn aŭ, simple, peti informojn pri dubaj aferoj rilate al nia lingvo aŭ al nia movado.

La redaktistaro esperas vidi viajn interesajn leterojn sur la paĝoj de JUNA AMIKO.

Ne domaĝu temperon! Skribu!

1. tio, kion ni publik'igas / 2. vekis intereson.

SOLVOJ:

„Pri ciferoj” (5-a n-ro) — la numero de la loteria bileteto: 941.569. Gajnis: AIME KALAMEES, LEMMI JOASSOONE (Estonio); TIBOR SZABADI (Hungario); MIROSLAV HROMAS (Čehoslovakio).

„Kaŝludo per vortoj” (18-a paĝo): La divenistoj konstatis el la rakonto, ke li renkontis sovaĝajn bestojn, nome: *kolibro, simio, kameleo, kajmano, tigro, apro, elefanto, testudo*. Ĉu vi konas tiujn bestojn?

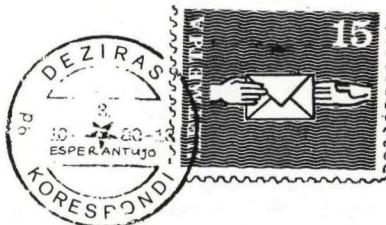
● 15-jara knabo deziras korespondi kun samaĝaj knaboj en la tuta mondo. Skribu al *Christian Hogue*, 12 Nikau Street, PALMERSTON NORTH, Nov-Zelando.

● 10-jara knabo, denaska Esperanto-lingvulo deziras korespondi kun samaĝuloj ĉe-haj, germanaj, francaj, anglaj, slovenaj, aŭ italaj. Adreso: *Zoltan Kurucz*, Hitel u. 10. fszt. 16., H-6000 KECSKE-MÉT, Hungario.

● Knabino 14-jara volas korespondi kun ĉiu lando. Skribu al *Táňa Šimečková*, Julia Fučíka 11., CS-74 601 OPAVA, Ĉeĥoslovakio.

● Maria Tomori, 14-jara knabino serĉas leteramikojn en pluraj landoj. Adreso: *Maria Tomori*, Madách Imre u. 1., H-5932 GÁDOROS, Hungario.

● 16-jara lernanto deziras interŝanĝi kolorajn bildkartojn kaj korespondi pri muziko, literaturo kaj turismo. Adreso: *Saulius Brazauskas*, Mazupes 9-1, SU-235240 JONIŠKELIS, Litova SSR.



● Tri studentoj 17 ĝis 18-jaraj deziras korespondi tutmonde. Ili kolektas poštmarkojn kaj bildkartojn, interesigas pri muziko kaj sporto. Skribu al *Vojta Sergej*, str. Krasnoarmejskaja d. 5. kv. 67, SU-322021 NOVOMOSKOVSK, obl. Dnepropetrovskaja, Sovetunio.

● Junaj bulgaraj lernejanoj volas korespondi kun la tuta mondo. Skribu al ilia kursgvidanto: *Ilja Penev*, 5042 PLAKOVO, Tarnovsko, Bulgario.

● Ni petas vin, ke la adreso en koresponddeziro estu skribita legible, per presliteroj. Alie ni ne povas aperigi vian anoncon.

JUNA AMIKO

Sub aŭspicio de ILEI

Internacia Lerneja Esperanto-Revuo

de la Hungara Esperanto-Asocio (H-1368 Budapest 5. Pf. 193.). Respondeca redaktoro: JOZEFO MÁTÉFFY. Redaktoro: GÉZA KURUCZ. Kunlaborantoj: *D. Berndt* (GDR), *H. Boffejon* (Svislando), *M. Boulton* (Anglio), *J. Chvosta* (Čeĥoslovakio), *As. Grigorov* (Bulgario), *R. Grinšpan*, *L. Jevsejeva* (Sovetunio), *E. Linz* (Aŭstrio), *R. Okumura* (Japanio), *G. Ösz* (Hungario), *B. Ragnarsson* (Islando), *Z. Rehoric* (Jugoslavio), *G. Silfer* (Italio), *J. H. Sullivan* (Anglio), *M. Turin* (Francio), *J. Zágóni* (Rumanio), *W. Żytyński* (Pollando). Grafikistoj: *J. Klement*, *P. Rak* (Čeĥoslovakio), *S. Plugor* (Rumanio), *E. Váli*, *Z. Vámos* (Hungario), Lingva revizio: *A. Lienhardt* (Francio), *A. Pechan* (Hungario).

Kiadói Főig. engedélyszáma:
Dürer Nyomda, Gyula

„Kia malgentillico”, grumblis pasaĝero en tramo, „ne ekzistas respektol!”

„Kion vi propre bezonas?” demandis al li apuda pasaĝero. „Junulo cedis al vi sian lokon, kaj vi sidas.”

„Jes,” respondis la unua, „mi sidas, sed mia edzino devas stari.”



humur

„Nu, kiel vi sukcesis, hieraŭ, en la ekzameno pri aŭtomobilostirado?”, demandis iu sinjoro al sia amiko.

„Mi ne scias”, respondis la demandito. „La ekzamenanto ankorau ne re-konsciigis.”

„Hieraŭ mi metis du kukojn en la manĝajejon”, diris la patrino al sia filineton; „sed nun, troviĝas tie nur unu kuko. Ĉu vi povas tion klarigi al mi?”

„Jes”, respondis la knabineteto, „estis mallume, kaj mi ne rimarkis la alian kukon, tie!”

